

BLOG BROJ: 28

AKTUELNA VANJSKA POLITIKA
II GODINA IZDANJA

HISTORIJSKE (NE)ISTINE: PARAVAN RUSKOM APETITU ZA TERITORIJEM

AUTOR: MONIKA GALIĆ
April 2022.

Program: Aktuelna vanjska politika

Aktuelna vanjska politika je platforma namijenjena mladim aktivistima/kinjama za izradu i objavu kratkih online članaka u različitim formatima (analiza, blog, policy brief i sl.) o aktuelnim temama iz sfere vanjske politike usmjerene ka ili vođene od strane BiH. Platforma je prostor gdje mladi mogu da kreiraju sopstveni sadržaj, razvijaju svoju ekspertizu i dobiju prostor u javnosti.

Više informacija na: www.fes.ba i www.vpi.ba

Impressum

Friedrich-Ebert-Stiftung (FES) | ured u BiH
Kupreška 20, 71 000 Sarajevo, Bosna i
Hercegovina

Odgovorni: Dr. Peter Hurrelbrink

Tel.: +387 33 722 010

Fax: +387 33 613 505

e-mail: fes@fes.ba

www.fes.ba

DTP: Adisa Ošijan

Naslovnica: Korišteni dizajn ilustracije od Starline -
Freepik.com

Publikaciju možete naručiti na e-mail: fes@fes.ba.

Stavovi, mišljenja i zaključci u ovoj publikaciji ne moraju nužno odražavati stavove Friedrich-Ebert-Stiftung. Friedrich-Ebert-Stiftung ne garantuje za tačnost podataka koji su izneseni u publikaciji.

Sva prava zadržana od Friedrich-Ebert-Stiftung.

U partnerstvu sa:

Vanjskopolitička inicijativa BH

GALIĆ, MONIKA

Aktuelna vanjska politika: "Historijske (ne)istine: paravan ruskom apetitu za teritorijem" / Monika Galić - Sarajevo : Friedrich-Ebert-Stiftung, 2022. - 4 str. A4 format

Historijske (ne)istine: paravan ruskom apetitu za teritorijem

Autorica: Monika Galić

Rusko-ukrajinska kriza nije počela 2014. godine, nego puno ranije. Komplikirani odnosi ove dvije države sežu sve do nastanka države Kijevska Rus sredinom 9. stoljeća. S njenim temeljima nastaje i zajednička historija Rusije i Ukrajine, koja se u toj državi razvijala sve do [sredine 13. stoljeća](#) kada je uništena mongolsko-tatarskim invazijama. Odnosu ovih dviju država najveću promjenu je donijelo [vrijeme Sovjetskog saveza](#). Nastale su dvije različite percepcije historije – ruska i ukrajinska – koje su godinama kasnije dovodile do niza problema. Ovaj tekst bavit će se primjerima zloupotrebe historije i manipuliranja činjenicama koje ruska država koristi za pravdanje vojne invazije na Ukrajinu. Zbog sličnih ideoloških ideja (ali i ciljeva), ovaj slučaj će biti povezan s odnosom predsjednika Republike Srbije prema nezavisnom Kosovu[1] te secesionističkom politikom vodstva manjeg bosanskohercegovačkog (bh.) entiteta – Republike Srpske.

Kompleks „žrtve“

Vrhunac rusko-ukrajinske krize dogodio se krajem februara ove godine. Predsjednik Rusije Vladimir Putin, sa svojim čvrstim uvjerenjima o slobodi ruskoga naroda i demilitarizaciji Ukrajine, potpisao je dekrete o nezavisnosti tzv. Donjecke Narodne Republike i Luganske Narodne Republike. Istoga dana poslao je vojsku u ove separatističke regije u istočnoj Ukrajini, pod izgovorom da će [ruska vojska ući kako bi održala mir](#). Na sam dan potpisivanja dekreta, u svom [govoru](#) je iznio i tvrdnje da Ukrajina pokušava nabaviti nuklearno oružje, da je ruski jezik marginaliziran u Ukrajini te da postoje planovi za eliminaciju tamošnje Ruske pravoslavne crkve. Sve su to, jasno je, bili izgovori za njegov pothvat.

Problemi ruskog nacionalnog identiteta počeli su prije više od 30 godina – slomom sovjetskog imperija. Te godine su predstavnici ruske nacije izgubili status snažnog starijeg brata koji je imao svojevrsnu moć, a nedostaci mnogih obilježja ruske nacionalne državnosti su ugledali „svjetlo dana“. Zanimljiva činjenica je da su kroz čitavu historiju [najveći znanstvenici i književnici](#) koji su predstavljani kao Rusi, zapravo bili ukrajinskog etniciteta ili barem podrijetla. Unatoč tome, Putin u svom tekstu „O historijskom jedinstvu Ukrajine i Rusije“ iz 2021. godine [negira postojanje ukrajinskog nacionalnog identiteta](#) i tvrdi kako su svi Ukrajinci „natjerani poricati svoje ruske korijene“. Navodi da se ideja ukrajinskog naroda odvojenog od ruskog rodila među elitom, i to bez historijske osnove.

[Nedugo nakon raspada Sovjetskog saveza, masovna svijest Rusa pokazala se opterećena strahom i kompleksom „žrtve“](#). Putin je to nekoliko godina kasnije počeo iskorištavati tako što je hrabrio jedinstvenost i snagu ruskoga naroda. Ove godine je, želeći „osloboditi“ ruski narod od potlačenosti, sa skrivenim naumom teritorijalnog širenja, izvršio „legitimnu vojnu invaziju“ na Ukrajinu. Godinama postojan [kompleks „žrtve“](#) doveo je do pojave nasilnog ponašanja, a poslužio je i kao izgovor za napad neprijatelja. U ruskim medijima se to pak drugačije prikazalo – [ukrajinski nacionalisti bombardiraju svoje gradove](#). Kao dodatak tome, [ruskim medijima je naređeno](#) da za izvještaje o događanjima u istočnoj Ukrajini koriste samo službene stranice ruske vlade. [Medijsku propagandu Putin sprovodi i na društvenim mrežama](#). Optuživši Meta platforme (Facebook i Instagram) za narušavanje prava i sloboda ruskoga naroda, blokirao je pristup njihovim društvenim mrežama, dok je pristup društvenoj mreži Twitter ograničen. [Putin je svjestan da manipulacija činjenicama bitno mijenja politiku](#), stoga ne preza od korištenja ove taktike za stjecanje prednosti nad protivnikom.

[1] Sva upućivanja na Kosovo u ovom tekstu, bilo da se radi o teritoriji, institucijama ili stanovništvu, treba razumjeti u punom skladu sa Rezolucijom Vijeća sigurnosti Ujedinjenih nacija 1244 i bez prejudiciranja statusa Kosova.

Priznanjem nezavisnosti ukrajinskih regija rat je bio sve izvjesniji. Na početku već spomenutog govora, na dan potpisivanja dekreta o nezavisnosti, Putin je dao opširne komentare i o sovjetskoj historiji i formiranju ukrajinske države. [Ovom prilikom je rekao da je raspadom Sovjetskog Saveza 1991. Rusija opljačkana](#), a svojedobno je iznio i mišljenje da se tada dogodila „geopolitička katastrofa“. Za njega Ukrajina nikada nije imala [tradiciju istinske državnosti](#). Zapravo, ni međusobno priznavanje Rusije i Ukrajine nikada nije bilo postojano, što je cijelu istočnu Europu osudilo na problematičan razvoj i stalne tenzije. Zanimljivo je da su se devedesetih godina prošloga stoljeća stanovnici ovih dviju država oslanjali na zajedničku prošlost u oblikovanju svojih stavova te su se nadali ponovnom ujedinjenju. Tome svjedoči i [politička popularnost Vladimira Putina u Ukrajini](#) nekoliko godina kasnije, 2001. godine. Putin tome nije pridavao pažnju nego je počeo javno iskazivati nepoštovanje prema Ukrajini i prikazivati je kao neprijatelja koji nije sposoban na samostalan razvoj. Smatrao ju je [historijskom pogreškom](#) i državom s devijantnim razvojem u odnosu na „normalni kakav je imala Rusija“. Ovakva vanjska politika predvođena Putinovim egoizmom, ukorijenjenom u nespremnosti da Ukrajinu prihvati kao državu jednaku Rusiji, dovela je do velikih prepreka u stabiliziranju odnosa ovih dviju država.

Putinova ideologija na Zapadnom Balkanu

Političke ličnosti balkanskih država su često pod utjecajem vanjskih aktera, koji preko njih oblikuju i vanjsku politiku njihovih država. Republika Srbija i Bosna i Hercegovina su prema svojim Ustavima demokratske države, jednako kao Ruska Federacija. Ali što je s njihovim političkim ličnostima?

[Autokratske tendencije](#), slične onima Vladimira Putina, vidljive su kod trenutnog predsjednika Republike Srbije Aleksandra Vučića. Srbijski predsjednik jednako kao Putin [poznaje snagu jezičke manipulacije](#), a za vrijeme čitavog političkog djelovanja pokušava skrojiti [sliku o sebi kao „malom Putinu“](#).

Njegovo oružje su poricanje stvarnosti i propaganda, za što su mu na svakodnevnoj usluzi plaćeni mediji. Kod naroda pobuđuje kompleks „žrtve“ govoreći kako [Albanci provode etničko čišćenje](#), osvrćući se tek na policijske akcije u kojima su osumnjičena lica Srbi. Također, u svojim govorima često poziva na oprez uz opasku da je [pitanje trenutka kada će Albanci napasti kosovske Srbe](#), čime unosi strah i nemir. Kako smatra da je Kosovo kolijevka srpske države i kulture, Vučić [odbija priznati njegovu nezavisnost i suverenitet](#). Jasno je da ovakva vanjska politika prema Kosovu šteti Srbiji na njenom evropskom putu, ali i stabilnosti regije.

Ruski utjecaj je vidljiv i u Bosni i Hercegovini, a ogleda se u [secesionističkoj politici](#) Republike Srpske, točnije njenog trenutnog vodstva. Pod secesionizmom se i u domaćoj i u međunarodnoj javnosti misli na mogućnost da Republika Srpska u doglednoj budućnosti raspiše legitiman referendum o nezavisnosti. Ipak, još uvijek [nema direktnih poziva na secesiju](#). Izuzetak tome je vladajuća stranka u Republici Srpskoj (Savez nezavisnih socijaldemokrata – SNSD) koja u medijima [uglavnom zastupa ideje odcjepljenja, nezavisnosti, samostalnosti i podjele BiH, na čelu s predsjednikom stranke Miloradom Dodikom](#). Godinama unatrag, Dodik se priklanja Rusiji kao svom „ocu“ i Srbiji kao „starijem bratu“ te koristi svaku situaciju da odbaci cjelovitu Bosnu i Hercegovinu.

Zaključak

Rusku svijest karakterizira sanjarska i nostalgijna idealizacija prošlosti te loša procjena stvarnosti, što je rezultat Putinove medijske propagande. Iako se većina država bivšeg Sovjetskog saveza okrenula budućnosti i demokratskim načelima, Rusija se na čelu s Vladimirom Putinom sve više vraća totalitarnom režimu. Putin je naumio ostvariti svoj cilj zbog kojeg ga stižu brojne sankcije nametnute od međunarodne zajednice. Sebe predstavlja kao humanistu koji spašava narod od nevolje, dok radi na projektu prisvajanja teritorija nezavisne Ukrajine. Nastavi li ići ovim putem, Rusija će biti ostavljena i od bratskih zemalja, koje neće uspjeti izdržati strašne sankcije Zapada.